

Мина Ж.В.

Національний університет «Львівська політехніка»

ФОРМУВАННЯ, СКЛАД І СТРАТЕГІЧНЕ СТАНОВИЩЕ ЗБРОЙНИХ СИЛ ДИРЕКТОРІЇ УНР У ПЕРІОД ІЗ ЛИСТОПАДА 1918 Р. ДО ПОЧАТКУ ГРУДНЯ 1918 Р.

У статті висвітлюється питання формування, складу та стратегічного становища Збройних сил Директорії УНР в період із листопада 1918 р. до початку грудня 1918 р., тобто до початку припинення наступу на Київ та початку реорганізації й перегрупування військ УНР. Обґрунтовується такий хронологічний відрізок потребою глибшого аналізу першого етапу діяльності Директорії УНР та розбудови її Збройних сил, адже глибинні причини багатьох проблем, які переслідували Директорію впродовж її існування, було закладено саме на першому етапі діяльності, а подальший розвиток подій в Україні був детермінований процесами, започаткованими ще під час повстання. Аналізується розвиток бойових дій Армії УНР зазначеного періоду. На основі аналізу численних праць, зокрема сучасних українських істориків, наголошується надзвичайно складна ситуація в УНР після перемоги антигетьманського повстання й початку агресії більшовицької Росії. Аналізується перехід основних військових частин на сторону Директорії УНР та неоднотайність українського політичного проводу у складних умовах. Констатується, що на початку грудня Армія УНР контролювала майже всю територію України. Наголошено, що вітчизняні фахівці з військової історії намагаються переосмислити події національно-визвольних змагань 1917–1921 рр. через призму сьогодення й далі вивчають малодосліджувані її сторінки. Наголошено на тому, що становлення та розбудова української армії вказаного періоду оцінюється по-різному, адже досліджуються і здобутки, і недоліки, що вкрай важливо для об'єктивного висвітлення та винесення відповідних уроків історії. Показано законодавче врегулювання системи мобілізації, затвердження та розвитку структури війська та його управління. Вивчення досвіду початкового періоду становлення та діяльності Директорії УНР, розбудови Збройних сил дасть змогу найбільш обґрунтовано проаналізувати причинно-наслідкові зв'язки невдач і способи їх розв'язання.

Ключові слова: збройні сили, Директорія, Армія УНР, повстання, перехід, реорганізація, становлення, наступ, кількісний склад.

Постановка проблеми. Українські фахівці з військової історії намагаються переосмислити події національно-визвольних змагань 1917–1921 рр. через призму сьогодення й далі вивчають малодосліджувані її сторінки. Становлення та розбудова української армії вказаного періоду оцінюється по-різному, адже досліджуються і здобутки й хиби, що вкрай важливо для об'єктивного висвітлення та винесення відповідних уроків історії. Аналіз історичної ролі воєнної сили у глобалізації світу показує, що війни залишаються тим інструментом, завдяки якому міждержавні відносини набувають глобального характеру. Війна, на жаль, залишається крайнім проявом деструктивного впливу в системі міжнародних відносин. Нині війна є складним конгломератом політичних, економічних і соціальних протиріч, тому можливі різні джерела та причини її виникнення. Узагальнення та вивчення досвіду

національно-визвольної боротьби 1917–1921 рр., зокрема третього її періоду – Директорії УНР, а саме розбудови Збройних сил, дасть змогу найбільш обґрунтовано проаналізувати причинно-наслідкові зв'язки невдач, способи їх розв'язання, особливості ведення бойових дій, формування, склад і стратегічне становище Збройних сил Директорії в період із листопада 1918 р. по грудень 1918 р. Автор статті на основі попередніх власних досліджень і низки праць із цієї проблематики пробує дослідити ці проблемні питання та зробити відповідні висновки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У вітчизняній історичній науці період Директорії УНР та її розбудови власних збройних сил неупереджено почав вивчатися тільки з 90-х років ХХ ст. З'являються праці, у яких аналізується процес державотворення, але фактично мало відведено місця на вивчення формування та складу

збройних сил і «мало йдеться про пошуки під час існування «Другої УНР» власної моделі розвитку держави» [14, с. 3–4]. Дослідниця Л. Радченко опрацювала численні зарубіжні та вітчизняні публікації, що вийшли в 90-х рр. ХХ ст., здійснила значну роботу з їх систематизації та аналізу [11]. Вагомий внесок із цієї теми зробили сучасні українські історики: І. Терлюк, О. Бойко, В. Панафідін, Ж. Мина, Я. Садовий, Ю. Каліберда, І. Шугальова [1; 5; 8; 10; 12; 14; 20] та інші. Правові основи будівництва Збройних сил України в 1919–1993 рр. досліджує у своїй монографії М. Кравчук [7]. У руслі окресленої проблеми сьогодні активно працюють П. Гай-Нижник, С. Губський, М. Стопчак, А. Харук, І. Хома [2; 4; 13; 16; 18] та інші.

Постановка завдання. Мета статті – проаналізувати на основі численних праць вітчизняних і зарубіжних істориків, архівних матеріалів формування, склад і стратегічне становище Збройних сил Директорії УНР в період із листопада 1918 р. до початку грудня 1918 р.

Виклад основного матеріалу. Становлення національних Збройних сил у 1917–1920 рр. було невіддільною частиною процесу українського державотворення. Саме збройні сили на всіх етапах національно-визвольної боротьби 1917–1921 рр. були вирішальним фактором існування української державності. У добу Директорії УНР армія була цим єдиним фактором, який забезпечував існування української державності.

На початку грудня 1918 р. Армія УНР контролювала майже всю територію України. Дослідник О. Бойко наголошує, що поза увагою вивчення довгий час залишався сам хід повстання та «хто, проти кого і як воював» [1, с. 210]. Автор статті погоджується з думкою про те, що глибинні причини багатьох проблем, які переслідували Директорію впродовж її існування, були закладені саме на першому етапі діяльності, а подальший розвиток подій в Україні був детермінований процесами, започаткованими ще під час повстання [1].

Відомий факт, що Директорія на початковому етапі мала не численні військові сили. Січові стрільці Є. Коновальця після проголошення Грамоти гетьмана П. Скоропадського від 14 листопада про федеративний зв'язок України з майбутньою не більшовицькою Росією, у кількості 1246 бійців перейшли на бік Директорії, а також військова організація залізничників генерала Олександра Осецького. Було створено Оперативний повстанський штаб на чолі з генералом О. Осецьким, до якого ввійшли полковники В. Тютюнник і

В. Кедровський, сотники А. Мельник та Ф. Черник. Зауважимо, що з грудня 1918-го по січень 1919-го Осецький виконуватиме обов'язки військового міністра в уряді Директорії. Уже 15 квітня 1919 р. з особистою рекомендацією Симона Петлюри Осецького буде призначено Наказним отаманом армії УНР. Отримавши посаду Наказного отамана, генерал фактично відійде від суто військових справ і займеться політичними питаннями. Наприкінці квітня 1919 р. генерал-хорунжий Осецький очолить так звану Холмську ділянку фронту, яка триматиме позиції проти польської армії [10].

Вирішено розпочати повстання з Білої Церкви, де дислокувався загін Січових стрільців. Туди виїхали члени Директорії, а В. Винниченко, який став політичним керівником повстання, залишився в Києві для підготовки відозви й організації керівництва справами повстання. Фактично Директорія мала на початку двох лідерів, які не завжди погоджували свої дії. Зокрема, 14 листопада з'являється Відозва до населення, підписана В. Винниченко, у якій Директорія оголошувала всенародне повстання проти «антинародного, антиукраїнського режиму гетьмана Скоропадського» і закликала всіх чесних громадян «стати збройною дружною силою проти ворогів і злочинців народу» [17]. П. Христюк наводить уривок «Універсалу» та пише, що «Універсал» Петлюра оголосив у Білій Церкві майже одночасно з відозвою Директорії, без згоди решти членів Директорії [17, с. 133].

Приблизно в той самий час з'являється Заклик Головного Командування Революційних військ Директорії УНР на Чернігівщині й Полтавщині. Також з'являється і Звернення дивізії «Сірожупанників» із закликом повстати проти гетьманського уряду [15].

На бік Директорії переходить і бере участь у протигетьманському повстанні П. Болбочан, який командував Запорізьким корпусом. Військовий діяч В. Євтимович у своїх спогадах справедливо зауважував, що П. Болбочан належав до природжених вояків-митців, які «вміють підбити насамперед серця підлеглих їм вояків – уміють прив'язати їх до власної особи, а цим і до справи, якій самі служать» [12]. Його корпус складався з добре вишколених і національне свідомих козаків, мав добрий старшинський склад і добру зброю: дванадцять гармат, багато кулеметів, кінну сотню [19]. Болбочан не належав до жодної політичної партії, ба більше, за згадкою Б. Монкевича, він постійно наголошував, що «військо мусить бути аполітичним і що всілякі заходи ввести до війська політику і партійність буде в самій основі своїй

викорінено» [9, с. 138]. На цьому ґрунті в командира запорожців не раз виникали тертя з військовим і політичним керівництвом.

Полковник Пелешук, командир Чорноморського коша з Бердичева, вступає також у Київ, щоб приєднатися до повстання [9, с. 138]. Чорноморський кіш був одним із відомих формувань Армії УНР у 1918–1919 рр. Окремий Чорноморський козацький кіш було створено 31 липня 1918 р. за наказом гетьмана П. Скоропадського з метою здійснення військової експедиції на Кубань [5, с. 3]. Основу Чорноморського коша утворювали «старшини та підстаршини... переважно з колишніх українізованих частин російської армії з 1917 р. і з демобілізованих синьожупанників та сірожупанників [5, с. 4]. Упродовж 1918–1919 рр. у складі Окремого Чорноморського коша на керівних посадах перебували національно свідомі українські офіцери, такі як полковники М. Смовський, Я. Дядик, підполковник В. Царенко, військовий старшина В. Пелешук, сотник І. Легін, поручник Марусевич, значковий Ясинський. Старшини коша були тісно пов'язані з УНС (Українським національним союзом). Найтісніше співпрацювали з УНС Я. Дядик та В. Пелешук. Останній після призначення його командиром Чорноморського коша в жовтні 1918 р. налагодив особистий зв'язок із М. Шаповалом. На період, коли почалося антигетьманське повстання, Окремий Чорноморський не встиг розгорнутися до свого повного бойового складу (військо було патріотично налаштоване, прихильне до опозиції та Військове міністерство не сприяло його розгортанню). На момент повстання Окремий Чорноморський кіш складався з трьох піших куренів (кожний курінь мав у своєму складі три сотні стрільців і одну кулеметну сотню), гарматного дивізіону, кінного дивізіону, інженерної, технічної та комендантської сотні й налічував 85 старшин, 137 підстаршин, 1380 козаків і мав на озброєнні 4 гармати [5, с. 6]. Після відновлення сполучення 18–19 листопада 1918 р. на ділянці Київ–Коростень 1-й та 2-й курінь зі штабом коша рушили потягами в напрямку Києва. 19 листопада 3-й курінь рушив у напрямку Рівного та був долучений до складу Північної групи Дієвої Армії УНР отамана Оскілка. Як зазначає Каліберда: «18 листопада 1918 р. відбулося перше бойове хрещення Окремого Чорноморського коша» [5, с. 13]. У бою під Мотовилівкою на залізничному шляху Київ – Фастів вояки коша та Січові стрільці розбили гетьманські сили. Київ заблокували республіканські війська з півдня та південного заходу протягом кількох днів.

І. Хома наголошує у своїй історичній довідці, що розгром гетьманських військових сил під Мотовилівкою (приблизно за 30 км від Києва по залізниці) було досягнуто завдяки високому рівню самопожертви та високому рівню бойової готовності підрозділів Січових стрільців [18]. На чолі з командиром південного бойового відрізка Романом Сушком Січові стрільці зайняли станцію Васильків, з якої фактично й розпочалася ширшим фронтом облога Києва.

19 листопада 1918 р. по залізничній колії на відріжку Васильків – Київ розпочався наступ на станцію Боярка, яку успішно здобули без бойових дій стрілецькими частинами під командуванням легендарних Івана Рогульського та Івана Андруха. На наступний день, 20 листопада, сюди прибула решта стрілецьких ешелонів разом зі штабом загону. Упродовж 19–20 листопада 1918 р. Січові стрільці зайняли Глеваху, Гатне, Юрівку під Києвом [18].

20 листопада 1918 р. біля Червоного трактиру внаслідок агітації на бік Директорії переходить один із дивізіонів Сердюцького кінного Лубенського полку. Цього ж дня перед штабом Корпусу Січових стрільців у Боярці відбувся парад Першого дивізіону Сердюцького кінного Лубенського полку під командуванням майбутнього старшини Генерального Штабу Армії УНР полковника Юрія Отмарштайна (пізніше начальник штабу Корпусу Січових стрільців). Для переходу цього полку на бік Директорії найбільше сил доклав полковий священник протоієрей Матіюк. Директорія розуміла значення духовних впливів на армію і флот, тому при уряді було створено Духовну управу під головуванням Матіюка. Цей орган координував зносини між військовим міністерством та військово-морськими формуваннями. До його складу входили три особи: Антона Машнюк, Юрій Жевченко та Антона Гриневич [20]. Хронологія наступних подій була такою: 20 листопада до повсталих приєднався Чорноморський кіш під командуванням Поліщука (дислокувався в Бердичеві), Лубенський кінний полк під командуванням сотника Юрій Отмарштейна, який був і начальником штабу сил князя Святополка-Мирського; на Лівобережній Україні повстання розпочав Запорізький полк П. Болбочана; 20 листопада з Боярки Роман Сушко скерував наступ стрільців на станцію Жуляни (на підступах до станції гетьманські сили чинили завзятий опір і, як результат, село Жуляни не вдалося взяти, тільки станцію); 23 листопада гетьманські війська активізувалися, і наступ на Київ довелося зупинити. Команду-

вання для порятунку позицій силами стрілецького загону закріплюється на лінії Феофанівський Монастир – Гатне – Крюківщина – станція Жуляни, а силами Чорноморського коша – на схід від станції Жуляни.

Так коротко можна окреслити ситуацію з 20 листопада по 23 листопада 1918 р. Планувалося продовжити наступ після залучення повстанських груп та реорганізації й перегрупування основних сил. Гетьманські ж сили закріпилися на лінії Голосіївський Монастир – село Жуляни – Борщагівка – Святошино.

25 листопада 1918 р. поблизу с. Паволоч окремі частини Січових стрільців розбили гетьманські сили (кількістю 60 осіб) та біля села Ходорково (150 ос.). Станом на 28 листопада вдалося підійти до Києва (деякі частини наблизились навіть до Лисої гори).

Виникає питання, чому 25 листопада на залізничному шляху Святошин – Боярка так і не вдалося перейти до наступальних дій? Відповідь така: 26 і 27 листопада відбуваються позиційні бої Чорноморського коша з німцями зі значними втратами. У результаті оперативний штаб повстання змушений був піти на переговори з німецькою стороною, які розпочались увечері 28 листопада в головному штабі київської групи військ. Результат переговорів був такий: попередньо укласти перемир'я в районі Києва; на інших фронтах на підступах до Києва українські республіканські війська залишаються на відстані 20 км від центру міста; німецькі війська київського гарнізону зобов'язуються не переходити лінії, позначеної на карті; полонені, взяті двома сторонами конфлікту, будуть негайно відпущені; німецьке командування змусить урядові війська відійти до Києва; німецькі війська надалі беруть на себе захист українського населення в Києві.

Тим часом 27 листопада з резерву в розпорядження Євгена Коновальця було скеровано чергову групу новобранців у кількості 8 старшин та 1 042 козаків. Виконуючи умови договору, 29 листопада 1918 р. Січові стрільці відступили на лінію Підгірці – Глеваха.

Цього ж дня, 27 листопада 1918 р., Директорія ухвалює Закон «Про мобілізацію». Проте через брак засобів для її проведення та великого напливу мас мобілізація успіху не мала. Найголовнішою перешкодою у становленні УНР була знову розпочата загонами Червоної армії війна в кінці листопада 1918 р. [6, с. 20]. На заході стояли польські війська, що переважали українські кількістю та якістю. На південно-східному кордоні зростали

російські антибільшовицькі сили під командуванням генерала Денікіна. Південна смуга з Одесою, Миколаєвим, Херсоном була зайнята французькими військами. Український уряд був у складній ситуації: не мав союзників та підтримки.

30 листопада в Київ із Фастова для продовження переговорного процесу виїхала делегація в такому складі: Л. Осмоловський, Є. Коновалець, І. Вірка (головний комісар залізничних шляхів), О. Назарук, В. Чорний (ад'ютант Є. Коновальця) і М. Хижняк (ад'ютант Л. Осмоловського). Делегацію арештували представники війська Святополка-Мірського та доставили на Пост-Волинський. Лише втручання німецького командування із загрозою виступу проти гетьмана врятувало непевну ситуацію. У спогадах Є. Коновалець згадував, що генерал Долгоруков, який командував гетьманськими частинами, видав наказ про розстріл української делегації. Під супровід німецької ескорти українську делегацію привезли до головного німецького командування в Ліпки, де обговорювались умови здачі Києва [6; 18].

Дослідник цього періоду І. Хома звертає увагу на те що, «27 листопада граф Ф. Келлер видав накази, якими було розформовано загін Січових стрільців, Чорноморський кіш та 2-й Запорізький полк під командуванням Петра Болбочана» [18].

Загалом, переговорний процес завершився 2 грудня укладенням договору про взаємодопомогу й контроль залізничних шляхів, який набрав чинності 4 грудня. Війська Директорії, щоб не загострювати ситуації, припинили наступ на Київ, а командування військ УНР, зокрема загону Січових стрільців, продовжило реорганізацію та перегрупування сил.

Висновки. Отже, аналіз формування, складу та стратегічного становища Збройних сил Директорії УНР в період із листопада 1918 р. до початку грудня 1918 р. показує, що вагомі причини тих проблем, які постануть перед Директорією, було закладено саме на першому етапі її діяльності: нескоординованість дій, політична конкуренція, брак належних умов для проведення мобілізації та великий наплив мас до війська.

Український уряд був у складній ситуації: не мав союзників і підтримки. Перспективи дослідження полягають у створенні надійних теоретичних і методологічних основ подальших наукових розвідок: ґрунтовному аналізі міжнародних і внутрішньополітичних умов, які призвели до кардинальних змін, комплексного вивчення видів і родів військ, вивчення законодавчої бази військового будівництва.

Список літератури:

1. Бойко О. Директорія у боротьбі за владу: хід протигетьманського повстання, фактори перемоги. *Проблеми вивчення історії Української революції 1917–1921 років*. Київ : Інститут історії України НАН України, 2009. Вип. 4. С. 209–236. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/28212/07-Boyko.pdf?sequence=1> (дата звернення: 04.11.2020).
2. Гай-Нижник П. Повалення Гетьманату П. Скоропадського: підготовка та здійснення (1918 р.). *Гілея : науковий вісник*. Київ, 2011. № 47. С. 18–29.
3. Грицак Я. Нарис історії України: Формування модерної української нації XIX–XX ст. 2-ге вид. Київ : Генеза, 2000. 249 с.
4. Губський С. Історіографічні дослідження формування та діяльності Армії УНР доби Директорії на сучасному етапі. *Вісник Львівського університету. Серія історична*. Львів, 2019. Спецвип. С. 786–800. URL: <http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/history/article/viewFile/9895/9909>.
5. Каліберда Ю. Окремий Чорноморський Кіш: бойовий шлях військового формування Армії Української Народної Республіки (1917–1921 рр.) URL: http://shron1.chtyvo.org.ua/Kaliberda_Yurii/Okremiy_chornomorskyi_kish_boiovyi_shliakh_viiskovoho_formuvannia_Armii_UNR.pdf (дата звернення: 05.02.2021).
6. Коновалець Є. Причини до історії української революції. Накладом Проводу Українських Націоналістів. 1948. 39 с.
7. Кравчук М. Збройні Сили Української Народної Республіки. *Право України*. Київ, 1998. № 7. С. 108–109.
8. Мина Ж., Пелешин А. Інтернет-ресурси історії України в глобальній комп'ютерній мережі: інформаційне наповнення. *Вісник НУ «Львівська політехніка» «Держава та армія»*. Львів, 2014. № 809. С. 104–110.
9. Осташко Т. Справжній полковник. *День*. 22 лютого 2018 р. URL: <http://m.day.kyiv.ua/uk/article/cusprilstvo/spravzhniy-polkovnyk> (дата звернення: 04.02.2021).
10. Панафідін В. Військова еліта УНР: волинський генерал Олександр Осецький. *Волинські новини*. 30 липня 2020 р. URL: <https://www.volynnews.com/news/society/pryvidkryta-istoriya-ura-volynskyy-heneral-oleksandr-osetskyu> (дата звернення: 06.02.2021).
11. Радченко Л. Сучасна історіографія національно-демократичної революції в Україні 1917–1920 років. Харків : Око, 1996. 120 с.
12. Садовий Я. Петро Болбочан: батько запорозького війська УНР. *Урядовий кур'єр: газета Кабінету міністрів України*. Київ, 5 жовтня 2018 р. URL: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/do-100-richchya-ukraïnskoï-derzhavi-petro-bolbos> (дата звернення: 16.12.2020).
13. Стопчак М. Основні етапи військового будівництва за доби Директорії УНР (до історіографії проблеми). *Історичний журнал*. 2007. № 5. С. 41–42.
14. Терлюк І. Особливості державотворення в Україні в період «Другої УНР» (Директорії). *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. Львів, 2008. № 2. С. 2–6. URL: http://www2.lvduvs.edu.ua/documents_pdf/visnyku/nvsy/02_2008/08tiydud.pdf (дата звернення: 04.02.2021).
15. Універсал Симона Петлюри. Заклик Головного Командування Революційних військ Директорії УНР на Чернігівщині і Полтавщині. Звернення дивізії «Сірожупанників» 1918. URL: https://constituanta.blogspot.com/2012/10/1918_13.html (дата звернення: 16.12.2020).
16. Харук А. Військово-повітряні сили України в 1917–1920 рр. : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 20.02.22. Львів, 2020. 19 с.
17. Христюк П. Замітки і матеріали до історії української революції. 1917–1920 рр. Відень, 1921. Т. III. С. 133.
18. Хома І. Історична довідка. Коновалець. Боярка. URL: <http://history.cspr.info/2017/06/ievgen-konovalec-ta-zagin-sichovikh-str> (дата звернення: 28.09.2020).
19. Шаповал М. Гетьманщина і Директорія. *Вітчизна*. Київ, 1996. № 5–6. С. 138.
20. Шугальова І. Організаційний устрій православного духовенства Чорноморського флоту (1900–1920 рр.). *Zaporizhzhia Historical Review*. Запоріжжя, 2020. Т. 1. № 17). С. 81–88. URL: <http://web.znu.edu.ua/pu/articles/288.pdf> (дата звернення: 06.02.2021).

Myna Zh.V. FORMATION, COMPOSITION AND STRATEGIC POSITION OF THE ARMED FORCES OF THE DIRECTORY OF THE UKRAINIAN PEOPLE'S REPUBLIC IN THE PERIOD FROM NOVEMBER 1918 TO THE BEGINNING OF DECEMBER 1918

The article covers the formation, composition and strategic position of the Armed Forces of the Directory of the UPR in the period from November 1918 to early December 1918, i.e. before the cessation of the offensive on Kyiv and the beginning of the reorganization and regrouping of troops of the UPR.

Our attention to this chronological segment is justified by the need for a deeper analysis of the first stage of the Directory of the UPR and the development of its Armed Forces, because the causes of many problems that plagued the Directory during its existence lay in the first stage of its formation, and further development of the situation in Ukraine was determined by processes initiated during the state organization.

We analyze the development and combat operations of the Army of the Ukrainian People's Republic of this period. Based on the analysis of numerous works, including contemporary Ukrainian historians, it is emphasized the extremely difficult situation in the Ukrainian People's Republic after the victory of the anti-Hetman uprising and the beginning of the aggression of Bolshevik Russia.

We analyze the transition of the main military units to the side of the Directory of the Ukrainian People's Republic and the heterogeneity of the Ukrainian political leadership in difficult conditions. It is stated that in early December the Army of the Ukrainian People's Republic controlled almost the entire territory of Ukraine. It is emphasized that domestic experts in military history are trying to rethink the events of the national liberation struggle of 1917–1921 through the prism of the present days and continue to study its little-studied pages.

The studies on the achievements and shortcomings of the Directory are extremely important for the objective assessment of this period. That's why the formation and development of the Ukrainian army of this period is assessed in different ways. The article considers legislative regulation of the system of mobilization, approval and development of the structure of the army and its management. Studies of the experience of the initial period of formation and activity of the Directory of the Ukrainian People's Republic, the development of the Armed Forces, will allow the most reasonable analysis of the causal links of failures and ways to solve them.

Key words: *armed forces, Directory, Army of the Ukrainian People's Republic, uprising, transition, reorganization, formation, offensive, quantity.*